

System kontroli wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Jasieńcu

§ 1

1. W Banku funkcjonuje **system kontroli wewnętrznej**, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i profilu ryzyka, w szczególności uwzględniając:
 - 1) stopień skomplikowania procesów funkcjonujących w Banku i w podmiotach zależnych,
 - 2) zasoby, którymi dysponuje Bank,
 - 3) ryzyko zaistnienia nieprawidłowości w zakresie poszczególnych procesów, w tym w szczególności w zakresie procesów istotnych,
 - 4) ocenę dotychczasowej adekwatności i skuteczności pierwszej, drugiej i trzeciej linii obrony.
2. System kontroli wewnętrznej stanowi, obok systemu zarządzania ryzykiem, element systemu zarządzania Bankiem.
3. System kontroli wewnętrznej to zbiór zasad, procedur, mechanizmów i czynności kontrolnych, wkomponowany w sposób trwały i spójny w system zarządzania ryzykiem, powiązany z celami strategicznymi, wspomagający realizację celów biznesowych oraz umożliwiający sprawowanie nadzoru nad działalnością Banku.
4. System kontroli wewnętrznej wspiera Radę Nadzorczą, Zarząd Banku i pracowników Banku w skutecznym i efektywnym działaniu procesów biznesowych oraz określa zasady współpracy jednostek/ komórek organizacyjnych, przepływu informacji i monitorowania działań w ramach Banku.
5. System kontroli wewnętrznej jest dostosowany do struktury organizacyjnej Banku i obejmuje wszystkie jednostki komórki organizacyjne Banku.

§ 2

Cele systemu kontroli wewnętrznej

1. System kontroli wewnętrznej funkcjonuje w sposób zapewniający osiągnięcie celów kontroli wewnętrznej, w tym: celów ogólnych oraz celów szczegółowych.
2. Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej, to zgodnie z art. 9c ust. 1 Prawa bankowego jest zapewnienie:
 - 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
 - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
 - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
 - 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
3. Bank Spółdzielczy uczestniczący w systemie ochrony na podstawie Rekomendacji H KNF pkt. 9.1 nie jest zobowiązany do dokumentowania w matrycy funkcji kontroli celów szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej.

§ 3

Zasady funkcjonowania Systemu Kontroli Wewnętrznej

1. System kontroli wewnętrznej funkcjonujący w Banku oparty jest o rozwiązania wynikające z:
 - 1) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe;
 - 2) Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, zwanej w dalszej części „Ustawą”;
 - 3) Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach.
 - 4) Rekomendacji H Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach;
 - 5) Zasad Ładu Korporacyjnego dla Instytucji Nadzorowanych – wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego.
 - 6) innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz dobrych praktyk w zakresie funkcji audytu oraz systemu kontroli wewnętrznej.
 - 7) Wytycznych dotyczących wdrożenia Rekomendacji H Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach wydanej w październiku 2020 r. wydane przez SSOZ BPS w sierpniu 2021 – przyjęte uchwałą Zarządu Banku i zatwierdzone uchwałą Rady Nadzorczej Banku.
 - 8) Rekomendacji Z Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej zasad ładu wewnętrznego w bankach;
 - 9) Rekomendacji L Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej roli biegłych rewidentów w procesie nadzoru nad bankami oraz spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi;

§ 4

Funkcja kontroli

1. System kontroli wewnętrznej zapewnia przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez wyodrębnienie funkcji kontroli, o której mowa w art. 9c ust. 2 pkt 1 ustawy – Prawo bankowe.
2. Funkcja kontroli ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku, obejmuje ona stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
3. Na funkcję kontroli składają się:
 - 1) **mechanizmy kontrolne** - będące zabezpieczeniami organizacyjnymi lub technicznymi zapewniającymi przeciwdziałanie ryzyku zaistnienia nieprawidłowości i tym samym, zapewnienie realizacji określonych celów systemu kontroli wewnętrznej w procesach Banku,
 - 2) niezależne **monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych** w tym wykrywanie nieprawidłowości, w przestrzeganiu mechanizmów kontrolnych;
 - 3) **raportowanie** w ramach funkcji kontroli.

§ 5

Dokumentacja funkcji kontroli

1. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności poprzez:
 - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej,
 - 2) opis w formie matrycy funkcji kontroli –sporządzany w postaci tabelarycznej opis powiązania celów systemu kontroli wewnętrznej, z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

§ 6

Odpowiedzialność organów zarządzających i nadzorujących za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie skutecznego i adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej

1. Rada Nadzorcza i Zarząd Banku promują wysokie normy etyczne oraz znaczenie elementów systemu kontroli wewnętrznej wszystkim pracownikom Banku.
2. Wszyscy pracownicy Banku zapoznawani są z zasadami dotyczącymi systemu kontroli wewnętrznej obowiązującymi w Banku.

§ 7

Rada Nadzorcza

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej w Banku.
2. Rola Rady Nadzorczej w ramach systemu kontroli wewnętrznej :
 - 1) sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej w Banku;
 - 2) zatwierdza kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej;
 - 3) zatwierdza zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej;
 - 4) zatwierdza propozycje Zarządu Banku w przedmiocie zasadniczej struktury organizacyjnej Banku;
 - 5) dokonuje rozwoju, oceny i optymalizacji zasad ładu korporacyjnego;
 - 6) dokonuje co najmniej raz w roku oceny stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku;
 - 7) zatwierdza Politykę zgodności w Banku Spółdzielczym, Regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności;
 - 8) Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej na podstawie informacji otrzymywanych od Komórki ds. zgodności, Zarządu Banku, Komitet Audytu oraz Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS;
 - 9) Rada Nadzorcza informuje Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS o wynikach oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w formie uchwały;
 - 10) Rada Nadzorcza powołuje spośród swoich członków Komitet Audytu, który działa zgodnie z odrębnymi przepisami. Podstawowym zadaniem Komitetu Audytu jest przedstawianie Radzie Nadzorczej swojego stanowiska lub rekomendacji, pozwalających Radzie Nadzorczej podjąć decyzji w obszarze sprawozdawczości finansowej, zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej;
3. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku obejmują ocenę adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, zapewnienia zgodności oraz niezależną ocenę dokonaną przez audyt wewnętrzny realizowany na mocy zapisów Umowy Systemu Zrzeszenia BPS.
4. Przedmiotowa ocena dokonywana jest w formie uchwały Rady Nadzorczej w oparciu o ustanawiane przez Zarząd, przyjęte przez Radę Nadzorczą kryteria oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej m.in. na podstawie:

- 1) Informacji Zarządu Banku o realizacji zadań w ramach systemu kontroli wewnętrznej,
 - 2) Ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta,
 - 3) Wyników audytu zrealizowanych przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS,
 - 4) Raportów przedstawianych przez komórkę ds. zgodności,
 - 5) Wyników oceny rocznej Badania i Oceny Nadzorczej (BION) oraz inspekcji dokonywanej przez KNF,
 - 6) Stopnia realizacji celów strategicznych Banku,
 - 7) Osiągnięcia zakładanych założeń finansowych na dany rok, w tym wskaźników określonych w Umowie Systemu Ochrony,
 - 8) raportów z przeprowadzenia niezależnego monitorowania i testowania w ramach funkcji kontroli,
 - 9) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, ocen i opinii dokonywanych przez podmioty spoza Banku.
5. Przy dokonywaniu oceny, należy w szczególności zwrócić uwagę na poniższe kwestie:
- 1) Skuteczność działań podejmowanych w celu ograniczenia wystąpienia nieprawidłowości krytycznych i znaczących,
 - 2) ilość błędnie, nieadekwatnie zaprojektowanych mechanizmów kontrolnych,
 - 3) skuteczność raportowania o nieprawidłowościach krytycznych i znaczących,
 - 4) ilość reklamacji i skarg od klientów Banku.
6. Z uwagi na fakt, że Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony oraz uwzględniając zapisy Ustawy o bankach spółdzielczych, III linia obrony (tj. audyt wewnętrzny) jest realizowana przez Spółdzielnię. W związku z tym ocena adekwatności i skuteczności III linii obrony jest dokonywana przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.

§ 8

Zarząd

1. Rola Zarządu Banku w ramach systemu kontroli wewnętrznej:
 - 1) projektuje, wprowadza oraz zapewnia we wszystkich jednostkach /komórkach organizacyjnych Banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, w ramach dwóch linii obrony, a także współpracuje z trzecią linią obrony realizowaną na mocy Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS z niezależnym Pionem Audytu
 - 2) zapewnia niezależność Komórki ds. zgodności oraz zapewnia środki finansowe niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracownika na tym stanowisku
 - 3) zapewnia funkcjonowanie jednolitego systemu kontroli wewnętrznej w Banku,
 - 4) zapewnia ciągłość działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwą współpracę wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracę z komórką ds. zgodności oraz komórką audytu usytuowaną na mocy odrębnych przepisów w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, a także zapewnia dostęp pracownikom tych jednostek do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych,
 - 5) określa kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
 - 6) określa rodzaje działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym środki naprawcze i dyscyplinujące,
 - 7) zatwierdza kryteria wyodrębniania procesów istotnych i listę procesów istotnych wyodrębnionych przez Bank oraz ich powiązania z celami ogólnymi regularnego przeglądu wszystkich procesów funkcjonujących w Banku pod kątem ich istotności,
 - 8) zatwierdza zasady kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej
 - 9) ustanawia zasady projektowania, zatwierdzania i wdrażania mechanizmów kontrolnych we wszystkich procesach funkcjonujących w Banku, w tym określa rolę jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za opracowanie projektów mechanizmów kontrolnych, ich zatwierdzenie i wdrożenie oraz za zapewnienie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach funkcjonujących w Banku
 - 10) ustanawia zasady niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmujące weryfikację bieżącą i testowanie
 - 11) zapewnia funkcjonowanie w Banku matrycy funkcji kontroli oraz przypisanie zadań związanych z zapewnianiem jej funkcjonowania;
 - 12) ustanawia zasady raportowania o skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych oraz o wynikach ich testowania
 - 13) określa zasady okresowego raportowania o nieprawidłowościach wykrytych przez system kontroli wewnętrznej oraz statusie podjętych działań naprawczych
 - 14) odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności,
 - 15) akceptuje Politykę zgodności w Banku Spółdzielczym, Regulamin funkcjonowania komórki ds. zgodności;
 - 16) zapewnia niezależne usytuowanie komórki ds. zgodności, określa w sposób formalny uprawnienia i obowiązki pracowników komórki ds. zgodności, jak również niezależność oraz odpowiedni status kierownika komórki ds. zgodności

- 17) raportuje do Rady Nadzorczej, nie rzadziej niż raz w roku, o sposobie wypełnienia swoich zadań w ramach systemu kontroli wewnętrznej;

§ 9

Audyt wewnętrzny

1. Funkcja audytu wewnętrznego dla Uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, jest realizowana przez Pion Audytu w Spółdzielni i jest uregulowana odrębnymi przepisami w tym zakresie.
2. Celem audytu wewnętrznego w Systemie Ochrony jest zapewnienie osiągnięcia celów Systemu Ochrony, m. in. poprzez badanie audytowe mające na celu weryfikację przestrzegania przez Spółdzielnię i Uczestników przepisów prawa, postanowień Umowy oraz zasad zarządzania ryzykiem.
3. Zasady prowadzenia audytu wewnętrznego w Systemie Ochrony określają „Zasady audytu wewnętrznego w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS”, stanowiącej załącznik nr 11 do Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

§ 10

Struktura systemu kontroli wewnętrznej

1. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się poziomach (liniach obrony):
 - 1) **Poziom I** (pierwsza linia obrony) to funkcja zarządzania ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, w tym stosowanie przez pracowników mechanizmów kontroli ryzyka, a także mechanizmów kontrolnych, a także dokonywanie w ramach obowiązków służbowych pracowników poziomego monitorowania (monitorowania w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie;
 - a) Celem kontroli realizowanej na Poziomie I jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych. Kontrola ta obejmuje komórki/jednostki organizacyjne Banku odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
 - b) Kontrola sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez osoby z nim współpracujące i jego bezpośredniego przełożonego oraz wszystkie osoby, którym czynności kontrolne wyznaczono w zakresach obowiązków.
 - 2) **Poziom II** (druga linia obrony) to co najmniej Komórka ds. zgodności oraz inne stanowiska/komórki organizacyjne Banku, niezależnie od procesu zarządzania ryzykiem na Poziomie I. Kontrole Poziomu II uwzględniają także monitorowanie poziomu ryzyka Banku (monitorowanie systemowe);
 - a) Kontrola realizowana na Poziomie II to czynności kontrolne realizowane przez specjalnie dedykowane do tego stanowiska lub komórki organizacyjne Banku, niezależne od zarządzania ryzykiem i kontroli wykonywanych na Poziomie I, z zachowaniem zasady braku konfliktu interesów w realizacji czynności kontrolnych.
 - b) Kontrola, ma charakter ciągły i kompleksowy. Celem kontroli realizowanej na Poziomie II jest ocena skuteczności mechanizmów kontrolnych na Poziomie I i Poziomie II oraz ocena prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w działalności Banku.
 - c) Spółdzielnia realizuje także czynności kontrolne II Poziomu w stosunku do Banku w zakresie monitorowania poziomu ryzyka w ujęciu systemowym. Kontrola ta nie zwalnia Bank z realizacji czynności kontrolnych i nadzorczych w zakresie zarządzania ryzykiem.
 - d) W strukturze Banku działa adekwatny mechanizm zapewniający Komórki ds. zgodności
 - 3) **Poziom III** (trzecia linia obrony) to funkcja audytu wewnętrznego realizowana przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS; Schemat struktury Systemu Kontroli Wewnętrznej Systemu Ochrony stanowi załącznik nr 4 do niniejszego Regulaminu.
 - a) Kontrola realizowana na Poziomie III to funkcja audytu wewnętrznego (audyt wewnętrzny) realizowana przez Pion Audytu Spółdzielni, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej Banków, a także w Spółdzielni.
 - b) Audyt wewnętrzny polega na okresowym badaniu, ocenie i doskonaleniu istniejących wdrożonych mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz ich praktycznego stosowania. Audyt wewnętrzny ocenia zarówno zaprojektowanie jak i efektywność kontroli realizowanych na Poziomie I i II, a także ocenia skuteczność i adekwatność systemu zarządzania ryzykiem.
 - c) W strukturach Spółdzielni działają adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność funkcji audytu wewnętrznego.
 - d) Zasady organizacji i realizacji audytu wewnętrznego są uregulowane w Załączniku nr 11 do Umowy Systemu Ochrony.

§ 11

Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej przez Radę Nadzorczą

1. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku obejmuje ocenę adekwatności i skuteczności funkcji kontroli, zapewnienia zgodności oraz niezależną ocenę dokonaną przez audyt wewnętrzny realizowany na mocy zapisów Umowy Systemu Zrzeszenia BPS
2. Przedmiotowa ocena dokonywana jest w formie uchwały Rady Nadzorczej w oparciu o przyjęte przez Zarząd Banku, zatwierdzone przez Radę Nadzorczą Banku kryteria oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej m.in. na podstawie:
 - 1) Opinii Komitetu Audytu;
 - 2) Informacji Zarządu Banku o realizacji zadań w ramach systemu kontroli wewnętrznej,
 - 3) Ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta,
 - 4) Wyników audytu zrealizowanych przez Spółdzielnie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS,
 - 5) Okresowych raportów przedstawianych przez komórkę ds. zgodności,
 - 6) Wyników oceny rocznej Badania i Oceny Nadzorczej (BION) oraz inspekcji dokonywanej przez KNF,
 - 7) Stopnia realizacji celów strategicznych Banku,
 - 8) Osiągnięcia zakładanych założeń finansowych na dany rok, w tym wskaźników określonych w Umowie Systemu Ochrony,
 - 9) raportów z przeprowadzenia niezależnego monitorowania i testowania w ramach funkcji kontroli,
 - 10) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, ocen i opinii dokonywanych przez podmioty spoza Banku.
3. Przy dokonywaniu oceny, należy w szczególności zwrócić uwagę na poniższe kwestie:
 - 1) Skuteczność działań podejmowanych w celu ograniczenia wystąpienia nieprawidłowości krytycznych i znaczących,
 - 2) ilość błędnie, nieadekwatnie zaprojektowanych mechanizmów kontrolnych,
 - 3) skuteczność raportowania o nieprawidłowościach krytycznych i znaczących,
 - 4) ilość reklamacji i skarg od klientów Banku.
4. Z uwagi na fakt, że Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony oraz uwzględniając zapisy Ustawy o bankach spółdzielczych, III linia obrony (tj. audyt wewnętrzny) jest realizowana przez Spółdzielnię. W związku z tym ocena adekwatności i skuteczności III linii obrony jest dokonywana przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.
5. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej wydawana jest przez Radę Nadzorczą.

Prezentowany w sposób syntetyczny opis systemu kontroli wewnętrznej Banku Spółdzielczego w Jasieńcu zostaje udostępniony w związku z wykonaniem obowiązku zawartego w treści rekomendacji 1.11 Rekomendacji „H” Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach, wydanej Uchwałą Nr 141/2017 KNF z dnia 25.04.2017 r. (Dz. Urz. KNF 2017.7).

Opis systemu kontroli wewnętrznej udostępnia Zarząd Banku Spółdzielczego w Jasieńcu.

Bank Spółdzielczy w Jasieńcu
ul. Warecka 44, 05-604 Jasieniec
tel. 48/661-35-66, fax. 48/661-30-44
mail: jasieniec@bsjasieniec.pl
<https://www.bsjasieniec.pl>